

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลอาญา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕
วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (บริษัท ไฮเพาเวอร์ เอ็นเนอยี จำกัด) ในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ อ ๓๑๗๗/๒๕๖๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒
ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

บริษัท ไฮเพาเวอร์ เอ็นเนอยี จำกัด เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพมงคลสุขโขทัย ๒๕๓๑
ที่ ๑ นางพรนิพา เดชภีรัตน์มงคล ที่ ๒ บริษัท แมททริก จำกัด (มหาชน) ที่ ๓ นางสาวสุทธิดา
ลีสวัสดิ์ตระกูล ที่ ๔ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ที่ ๕ นายมงคล เดชภีรัตน์มงคล ที่ ๖
และ นายโกมล วงศ์พรพิณภาพ ที่ ๗ เป็นจำเลยต่อศาลอาญาว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐
โจทก์ตกลงทำสัญญากิจการร่วมค้ากับจำเลยที่ ๑ ใช้ชื่อว่า “กิจการร่วมค้าเทพมงคลสุขโขทัย - ไฮมีเดีย”
มีวัตถุประสงค์เพื่อรับจ้างเหมาก่อสร้างอาคาร USO Net พร้อมเฟอร์นิเจอร์ และจัดให้มีสัญญาณ

โทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ผู้มีอำนาจลงนามพร้อมประทับตราสำคัญ
ของกิจการร่วมค้า ๓ คน ประกอบด้วย จำเลยที่ ๖ นางสาวอิสรา สุไسرائนันท์ และ นายสุทธิพงษ์ วชิรพงศ์
กิจการร่วมค้าดังกล่าวได้รับคัดเลือกให้ทำสัญญาจ้างกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีการทำบันทึก
ข้อตกลงร่วมค้าโดยเพิ่มจำเลยที่ ๓ เป็นคู่สัญญาฝ่ายที่สามและให้ถือเอาบันทึกข้อตกลงร่วมค้า
เป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ต่อมาจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ร่วมกันปลอมสัญญาขายลดตัวสัญญาใช้เงิน
ในนามกิจการร่วมค้าเทพมงคลสุโขทัย - โฮมี้เดีย จำนวน ๒ ฉบับ เพื่อดำเนินการขอสินเชื่อจากจำเลยที่ ๕
มีจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ที่ ๖ และที่ ๗ เป็นผู้ค้ำประกันตามสัญญาขายลดตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าว
การกระทำของจำเลยทั้งเจ็ดเป็นความผิดฐานร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕
และมาตรา ๒๖๘ จำเลยทั้งเจ็ดให้การปฏิเสธ

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอาญา โจทก์โต้แย้งว่า ศาลอาญามีคำสั่งในวันนัดสืบพยานโจทก์ว่า
“... ไม่มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่าตราประทับของกิจการร่วมค้าเทพมงคลสุโขทัย - โฮมี้เดีย เป็นตราประทับปลอม
หรือไม่ ... ให้ยกคำร้องของโจทก์ในส่วนนี้” เป็นคำสั่งที่ตัดพยานโจทก์ ซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว
เป็นพยานสำคัญในคดีที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ข้ออ้างข้อเถียงตามคำฟ้องของโจทก์ แม้ว่าศาลอาญา
มิได้ระบุว่าการสั่งตัดพยานเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติกฎหมายใด แต่โจทก์เห็นว่า คำสั่งดังกล่าว
ศาลปรับใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕
เป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติในประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่งได้อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความคลุมเครือ เป็นการหลักการการพิสูจน์ความผิด
และการแสวงหาพยานหลักฐานทั้งหมดให้เป็นหน้าที่ของโจทก์เท่านั้น ทำให้โจทก์ซึ่งเป็นบุคคล
ผู้ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดอาญาที่ต้องมีสิทธิได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ
ไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ และการบังคับใช้
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ส่งผลกระทบต่อสิทธิของโจทก์ในการพิจารณาคดี
ทำให้เกิดความไม่แน่นอนชัดเจนว่าศาลจะหยิบยกบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ไม่ได้รับการประกันความเป็นธรรม
จากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษทางอาญา เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มภาระ

หรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ อีกทั้งเป็นการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดให้สิทธิและหน้าที่ของคู่ความในคดีอาญา ได้รับการพิจารณาอย่างคู่ความในคดีแพ่ง ทั้งที่สิทธิในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเป็นการต่อสู้ บนพื้นฐานของเอกชนที่เท่าเทียมกันซึ่งแตกต่างจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ขัดต่อหลักความเสมอภาคในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ โจทก์ขอให้ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลอาญาเห็นว่า โจทก์โต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งศาลอาญาจะใช้บทบัญญัติ แห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้ง ของโจทก์ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ศาลอาญา ส่งคำโต้แย้งของโจทก์เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลอาญาจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อโจทก์โต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ บทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็น และจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดส่งสำเนาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๕๗๗ ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ ตรวจสอบพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา

๒. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำความเห็นสรุปได้ว่า การดำเนินคดีอาญา และคดีแพ่งมีหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในวิธีพิจารณาความร่วมกัน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปไว้โดยละเอียดแล้ว ซึ่งการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา ต้องใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปเช่นเดียวกัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ว่า วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้นำบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการ หรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญา และการบังคับใช้นั้นต้องคำนึงถึงความแตกต่าง และใช้ตามความเหมาะสมแก่กรณี ดังนั้น การบัญญัติให้นำหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้เท่าที่พอจะใช้บังคับได้ เป็นการนำหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความมาใช้ เพื่อให้กระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญาเป็นไปตามพื้นฐานเดียวกัน ทำให้เกิด ความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดี มิได้กระทบต่อหลักการอันเป็นสาระสำคัญของวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ

๓. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมจัดทำความเห็นสรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทอนุโลมที่ให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับในการพิจารณาคดีอาญา ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติ เกี่ยวกับวิธีพิจารณานั้น และให้นำมาใช้บังคับเพียงเท่าที่จะใช้บังคับได้ สำหรับการรับฟังพยานหลักฐาน ในคดีอาญา เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ลักษณะ ๕ พยานหลักฐาน มาใช้บังคับโดยอนุโลม หากศาลในคดีอาญาเห็นว่า พยานหลักฐานที่คู่ความนำมาสืบเพียงพอจะรับฟังเป็นข้อยุติแล้ว หรือพยานหลักฐานใดไม่เกี่ยวข้อง กับประเด็นแห่งคดี หรือไม่มีความจำเป็นต้องนำพยานเข้าสืบ ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งไม่ยอมรับพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนคดีได้

๔. อัยการสูงสุดจัดทำความเห็นสรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นการกำหนดให้ศาลในคดีอาญานำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ ในการพิจารณาคดีอาญาในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ เป็นการเฉพาะเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ กล่าวคือ ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรง ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้เท่าที่พอจะใช้บังคับได้

และเท่าที่ไม่ขัดต่อหลักพิจารณาความอาญาเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีความแตกต่างกัน การดำเนินคดีแพ่งใช้หลักความตกลงของคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริง ผู้นั้นต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ แต่การดำเนินคดีอาญาใช้หลักการตรวจสอบ เจ้าพนักงานและศาลจะต้องร่วมกันค้นหาความจริงตามที่มีการกล่าวหา ดังนั้น หากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีหลักการตรวจสอบเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็สามารถนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการดำเนินคดีอาญาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕

๕. นายกสภานายความจัดทำความเห็นสรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ มีความหมายชัดเจนว่าจะนำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในการพิจารณาคดีอาญาได้เฉพาะในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณานั้นและให้นำมาใช้บังคับเพียงเท่าที่จะใช้บังคับได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของโจทก์ ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า โจทก์ไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า อย่างไร ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ และเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

กฎหมายวิธีพิจารณาความเป็นกฎหมายที่วาดด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาความในคดีต่าง ๆ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตั้งแต่การจับกุม การสอบสวน การพิจารณาคดีในชั้นศาล และการลงโทษ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย สามารถค้นหาความจริงในคดีและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาให้มีสิทธิต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ และได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของคู่ความ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติในภาค ๑ ข้อความเบื้องต้น ลักษณะ ๑ หลักทั่วไป บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้”

ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติเปิดช่องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความคลุมเครือ เป็นการปลุกการพิสูจน์ความรับผิดชอบและการแสวงหาพยานหลักฐานให้เป็นหน้าที่ของโจทก์เท่านั้น ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายเป็นการจำกัดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิทธิของโจทก์ในการพิจารณาคดี ทำให้เกิดความไม่แน่นอนชัดเจนที่ต้องได้รับหลักประกันความเป็นธรรมจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และไม่เป็นไปตามหลักความเสมอภาคในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล
ชุดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญานำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาใช้บังคับในคดีอาญาในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติวิธีพิจารณาข้อใดไว้โดยเฉพาะ
เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายแก่คดีอาญาได้ การบัญญัติกฎหมายในลักษณะนี้
เป็นไปตามหลักการตรากฎหมายทั่วไป ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อให้หลักการดำเนินคดีอาญา
และการดำเนินคดีแพ่งเป็นไปตามพื้นฐานเดียวกัน เท่าที่ไม่ขัดต่อความมุ่งหมายของการดำเนินคดี
ในแต่ละประเภท และเพื่อหลีกเลี่ยงการบัญญัติกฎหมายซ้ำ การดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามหลักการตรวจสอบ
เป็นหน้าที่ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่ายตั้งแต่เจ้าพนักงานและศาลในการร่วมกันค้นหาความจริง
ตามที่มีการกล่าวหา ศาลเป็นทั้งผู้ค้นหาความจริงตามทฤษฎีและวินิจัยชี้ขาดตัดสินคดีด้วย
ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญาจึงตกอยู่กับโจทก์เป็นหลัก และมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาต้องพิสูจน์
ให้เห็นถึงความขัดแย้งโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควร ส่วนการดำเนินคดีแพ่งเป็นไปตามหลักความตกลง
หากคู่ความตกลงกันไม่ได้ในการนำสืบพยานหลักฐาน คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุน
คำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น คู่ความสามารถตกลงกันได้
และศาลทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ชี้ขาดตัดสินคดีให้เป็นไปตามที่คู่ความนำเสนอและเป็นไปตามที่คู่ความ
ยังไม่ยอมรับข้อเท็จจริงกันเท่านั้น การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในคดีแพ่งจะต้องกระทำโดยอาศัย
พยานหลักฐานในสำนวนคดีนั้น คู่ความฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อให้ศาลเชื่อว่า
พยานหลักฐานที่ตนนำสืบสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าพยานหลักฐาน
ของอีกฝ่ายหนึ่ง ศาลต้องตรวจพยานหลักฐานเพื่อวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนักไปในทางฝ่ายใด
แต่ไม่ถึงกับปราศจากข้อสงสัย ศาลก็ชี้ขาดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้ชนะคดีได้ ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาจะมีพื้นฐานแนวความคิดที่แตกต่างไปจากกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอยู่บ้าง
แต่มีหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้วิธีพิจารณาความร่วมกัน ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว ดังนั้น ในกรณีที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ไม่ได้บัญญัติเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕
จึงบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความทั่วไป
ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการอันเป็นสาระสำคัญ

ของวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ เป็นกลไกการใช้กฎหมายเพื่ออำนวยความยุติธรรมในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติหรือหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ การใช้บังคับมาตราดังกล่าวต้องคำนึงถึงความแตกต่างตามที่เหมาะสมในแต่ละกรณี ต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง ดีความโดยเคร่งครัด อีกทั้งการใช้ดุลพินิจของศาลในการบังคับใช้กฎหมายย่อมเป็นไปตามที่บทบัญญัติดังกล่าวได้วางกรอบไว้แล้วตามหลักกฎหมายพื้นฐานของการดำเนินคดีอาญา ไม่อาจเป็นไปตามอำเภอใจจนถึงขนาดที่จะไปกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมายต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรมเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง ทั้งนี้ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๘๘ บัญญัติไว้

ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความชัดเจนแน่นอน ไม่ก่อให้เกิดความคลุมเครือว่ากรณีใดศาลจะใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ระหว่างพิจารณาคดี คู่ความมีสิทธิโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานสนับสนุนคำคู่ความของตนได้อย่างเต็มที่ตามหลักสิทธิป้องกันตนเองหรือหลักการฟังความสองฝ่าย อันเป็นการประกันความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดี ไม่เป็นการจำกัดสิทธิในการได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ถูกจำกัดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายกับประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนที่รัฐต้องจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเพียงเท่าที่พอเหมาะพอควร ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมานำมาบังคับใช้กับคู่ความในคดีเดียวกัน บุคคลยังคงเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ ไม่ใช่เป็นการกำหนดให้สิทธิหน้าที่ของประชาชนที่สมควรได้รับการพิจารณาอย่างคดีอาญามีสิทธิเทียบเท่าคดีแพ่ง อันจะขัดต่อหลักความเสมอภาคในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุฬห์ แสงเทียน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุเมธ รอยกุลเจริญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ